

Hunting for Hedonia

Undervisningsmateriale

Kære lærer,

Velkommen på CPH:DOX! CPH:DOX er en international dokumentarfilmfestival, der hvert år afholdes i København. I forbindelse med festivalen viser vi over 200 dokumentarfilm i byens biografer og inviterer til et væld af spændende visninger, debatter og arrangementer. UNG:DOX er en underafdeling af festivalen, der laver filmvisninger for elever på ungdomsuddannelser. På den måde håber vi på kunne bidrage til en spændende og alsidig undervisning, der ikke altid behøver finde sted i klasselokalet.

Om undervisningsmaterialet

Du og dine elever skal se dokumentaren *'Hunting for Hedonia'* (instr. Pernille Rose Grønkjær), der giver os et unikt indblik ind i den neuro-kirurgiske metode 'dyb hjernestimulation', der både har været udkældt på lige fod med "det hvide snit", men nu har fået sin genkomst.

Vi har udarbejdet et let materiale, som skal ruste eleverne til både at gå kritisk reflekteret og forberedt ind til at se filmen, samt give dem mulighed for at fordybe sig i emnet om etik i psykiatrien og den historiske udvikling herfor, efter de har set filmen.

Derfor har vi fundet artikler der kan være til inspiration og udarbejdet forslag til arbejdsspørgsmål, der giver eleverne mulighed for enkeltvis eller i grupper at diskutere dokumentaren og dokumentarens fremstilling af 'dyb hjernestimulation' metoden samt forholde sig til emnet om 'optimering af mennesket'.

Om filmen

Kan man kurere depression med elektroder? Og hvad kan "normale følelser" overhovedet siges at være? Det er nogle af de spørgsmål som 'Hunting for Hedonia' ser nærmere på ved at undersøge brugen af indgrebet 'dyb hjernestimulation' eller DBS (Deep Brain Stimulation), hvor der indopereres permanente elektroder i udvalgte områder af hjernen, for at påvirke f.eks humør. Hjernen er et af den moderne medicins helt store mysterier og vi ved mere om, hvad vi ikke ved, når det kommer til dette komplekse organ. Vor viden om hjernen er altså imidlertid i stor vækst - og det samme er både psykiatrien og medicinalindustrien. Vi nærmer os (måske!) endda et punkt, hvor vi ikke blot kan kurere depressioner, men ligefrem øge lykken og måske endda forbedre vores hjerner gennem teknologi. Spørgsmålet er, om vi skal gøre det, bare fordi vi kan?

Filmen sætter fokus på mennesker, der er under behandling i moderne tid, før, under og efter et indgreb og de følgevirkninger, positive og negative, det giver. Men filmen fokuserer også på den kontroversielle Dr. Robert Heath, der i 1950'erne udviklede DBS metoden og lavede forskellige tvivlsomme eksperimenter. Filmen er oplagt til at kigge nærmere på fremtiden (og fortiden) inden for anvendte neuro-psykologiske metoder og til at diskutere etiske problemstillinger i psykologisk forskning.

Hold øje med dette når I ser filmen

Når I ser filmen vil vi gerne opfordre til, at I lægger mærke til følgende problemstillinger:

- x Hvilke etiske problemstillinger præsenteres vi for?

- x Hvordan oplever du at filmen fremstiller 'Deep Brain Stimulation'?
- x Hvilke perspektiver taler filmen mest ud fra? Er det patientens, forskernes, eller er det et historisk perspektiv?

- x Hvad betyder fordelingen af de forskellige perspektivers repræsentation af de forskellige perspektiver for din mening om 'Deep Brain Stimulation'?

- x Hvad siger dokumentaren om fremtiden for hjernekirurgi?

- x Hvad siger filmen der vil ske, når psyko-kirurgi bliver lige så tilgængeligt som plastik-kirurgi?

Læsemateriale

For at I kan sætte jer ind i de etiske dilemmaer der omkranser metoden 'dyb hjernestimulation' og hjernekirurgi samt anden hjernestimulerende behandling i det hele taget, har vi udvalgt flere artikler, der dækker alt fra Etisk Råds udtalelser om neuro-kirurgi og hjernestimulation, til forskning og patienter der fremhæver de positive sider ved disse metoder, lige så vel som patienter, der ikke har haft gode resultater. Vi har også samlet artikler, der tager kritisk stilling til 'diagnosekultur' og forholder sig kritisk indstillet til behandlinger, der søger at optimere mennesket.

Alt dette er for at sætte eleverne ind i en tidsløs og kompleks problemstilling inden for psykiatriske behandlingsmetoder, såsom behovet for informationer om bivirkninger og konsekvenser af behandling, samtykke over for tvang og et fokus på, hvordan vi definerer "normal adfærd" og hvilket syn på mennesket i samfundet vores behandlingsmetoder afslører.

Artikler til inspiration

x Her kan du læse Etisk Råds udtalelse om 'dyb hjernestimulering' / DBS:

Neuroetik - debatmateriale om hjerneforskning og etik, Det etiske råds udtalelse om Deep Brain Stimulation (s. 7-22)

<http://ipaper.ipapercms.dk/dketik/DER/2014/Neuroetik/?page=6>

x Her kan du høre Lone Frank fortælle om Dr. Robert Heath og hendes research på dyb hjernestimulation, som danner baggrund for hendes bog 'Lystens Pioner' som 'Hunting for Hedonia' er baseret på. Hør om, hvordan DBS påvirker patienter fra 00:24-00:29:

Bogfolk Special: Lone Frank og 'Lystens Pioner', Politiken Bogfolk 2016

<https://politikenbogfolk.podbean.com/e/bogfolk-special-lone-frank-og-%E2%80%99lystens-pioner%E2%80%99/>

x Her kan du læse en artikel hvor Lone Frank fortæller om DBS og de etiske overvejelser hun gør sig:

'Hvad er lykke - og skal vi forsøge at kontrollere den?', Berlingske 2016

<https://www.berlingske.dk/det-sunde-liv/hvad-er-lykke-og-skal-vi-forsoege-at-kontrollere-den>

x Her kan du se en kort video, der forklarer hvordan DBS fungerer på mennesker der har Parkinson:

<https://www.youtube.com/watch?v=kaThzaghWnM>

x I denne artikel kan du læse flere lægers reaktioner og refleksioner over brugen af DBS:

'Danske læger vil operere i hjernen mod depression', Kristeligt Dagblad 2010

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/danske-l%C3%A6ger-vil-operere-i-hjernen-mod-depression>

x Denne artikel ser nærmere på nogle af de problematikker der kan være ved brug af DBS metoden:

‘Strikkepinde’ i hjernen er lægernes nye kur mod depression’, Ingeniøren 2016

<https://ing.dk/artikel/strikkepinde-hjernen-laegernes-nye-kur-mod-depression-186302>

x For at give et historisk perspektiv på udviklingen af vores forståelse af psykiske lidelser, hvordan vi behandler dem og etiske principper kan du læse følgende to artikler:

‘Psykiatriens historie: Har du noget med nerverne?’, Samvirke, 2014

<https://samvirke.dk/artikler/psykiatriens-historie-har-du-noget-med-nerverne>

‘Samfundet og ”de gale” - Magt og afmagt i psykiatrien’, Etisk Råd, 2012

<http://www.etiskraad.dk/~media/Etisk-Raad/Etiske-Temaer/Psykiatri/Publikationer/2012-06-19-samfundet-de-gale.pdf>

x Her kan du læse et eksempel på, hvordan forståelsen af psykiske sygdomme stadig ændrer sig - her, hvordan det at være transkønnet først for meget nyligt er blevet fjernet fra sygdomslistor:

‘Danmark fjerner transkønnethed fra sygdomsliste’, Information 2016:

https://www.information.dk/indland/2016/12/danmark-fjerner-transkoennethed-sygdomsliste?vwo_exp_badges=|30|31|

x En metode der allerede hyppigt anvendes i Danmark er Elektrochok-behandling eller ECT. ECT og DBS er forbundet i diskussionen om etiske hensyn, men herunder kan man læse forskellige eksempler på, hvordan patienter og videnskaben kan du her læse flere perspektiver ift. en anden anvendt hjernebehandlingsmetode for psykisk lidelse, der er almindelig at bruge i Danmark: Elektrochok behandling, også kaldet ECT behandling:

x På net-doktoren kan du kort få et overblik over ECT behandlingen, metodens historik og hvad vi ved om virkningen i dag:

'Elektrochok'

<https://netdoktor.dk/sygdomme/fakta/elektrochok.htm>

x Her kan du læse om videnskabens syn på ECT behandling:

'Studier: Ingen tegn på, at elektrochok skader hjernen', Videnskab.dk 2018

<https://videnskab.dk/krop-sundhed/elektrochok-frikendt-ingen-tegn-paa-at-ect-skader-hjernen>

x Her kan du læse en artikel fra en tidligere patient, der forklarer, hvordan ECT behandlingen har givet hende vedvarende men, og hvad hun ønsker af systemet:

'Elektrochok har gjort mig historieløs', Information 2015

https://www.information.dk/debat/2015/09/elektrochok-gjort-historieloes?vwo_exp_badges=|30|31

x Her kan du læse en artikel hvor Svend Brinkmann taler om, hvordan diagnoser bliver det nye sprog for når vi har det svært, som kan fjerne forbindelsen til årsagen for hvorfor vi får det dårligt. Et interessant perspektiv, når vi snakker om kirurgisk fjernelse af "diagnosen".

'Hvad er din diagnose?', Berlingske 2015

<https://www.berlingske.dk/samfund/hvad-er-din-diagnose>

x Her kan du læse Psykiatrifondens rapport om unges mentale helbred og hvorfor det generelt set bliver dårligere.

'Ny rapport: unge får et dårligere og dårligere mentalt helbred', Psykiatrifonden 2015

<http://www.psykiatrifonden.dk/nyheder/2018/ny-rapport-unge-faar-et-daarligere-og-daarligere-mentalt-helbred.aspx>

x Her kan du læse om et andet forsøg inden for emnet “optimering af mennesket”, hvor lægen He Jiankui formentlig har ændret i to tvillingers gener og dermed hjerner.

‘Kinesiske super-tvillinger har måske fået opgraderet deres hjerner’, DR 2019

<https://www.dr.dk/nyheder/viden/kroppen/kinesiske-super-tvillinger-har-maaske-faaet-opgradere-t-deres-hjerner>

Arbejdsspørgsmål

x Hvad tænker I om den historiske udvikling af etiske hensyn som filmen afslører - at den først bliver dømt ude i 1960’erne og så kommer på mode igen 30 år senere? Hvilke forklaringer giver filmen på, at der er sket dette skifte?

x Ud fra artiklerne ‘Psykiatriens historie: Har du noget med nerverne?’ og ‘Samfundet og “de gale” - Magt og afmagt i psykiatrien’, hvordan har vores forståelser af psykiske lidelser og den måde de skal behandles ændret sig gennem tiden?

x Ud fra hvad Pernille fortæller hun ønsker sig af psykiatrien i artiklen ‘Elektrochok har gjort mig historieløs’, er der så etiske hensyn og nuancer vedrørende DBS metoden, som filmen ikke har øje for?

x Overvej, bl.a. ved at læse artiklen ‘Hvad er lykke - og skal vi forsøge at kontrollere den?’, hvordan en fremtid hvor DBS metoden er blevet almindelig praksis, kan komme til at påvirke dit liv, selv hvis du ikke har en diagnose?

x Diskuter på baggrund af artiklen ‘Elektrochok har gjort mig historieløs’ hvad rammerne skal være, hvis psykiatrien anvender DBS metoden, for på bedst mulig vis at sikre patientens rettigheder.

x Hvor mener du grænsen går for menneskelig forbedring og hvorfor? Og hvem skal bestemme hvor grænsen går?

x Tal med baggrund i den viden I får fra Psykiatrifondens rapport 'Unge får et dårligere og dårligere mentalt helbred' om forholdet mellem samfundet og individet og overvej hvor fokus ligger, individ eller samfund, i psykologisk eller psykiatrisk behandling.

x Diskuter ud fra artiklen 'Hvad er din diagnose?', hvad vi kan blive blinde overfor, hvis vi kun kigger på hjernen og kemiske ubalancer.

x Kan vi f.eks. blive så gode til at helbrede, så vi glemmer at kigge på de betingelser i samfundet, der gjorde os dårlige?

x Diskuter hvordan et samfund ser ud, hvor vi har mulighed for at operere vores følelser ud af hjernen.

CPH:DOX*   **UNG:DOX***